

Кучук А.О.

здобувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Державного університету «Житомирська політехніка»

Kuchuk Anna

Laureate of the Department of Information Systems
in Management and Accounting
Zhytomyr Polytechnic State University

СТРУКТУРА ОБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ЕВАКУАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

STRUCTURE OF FACILITIES FOR MANAGEMENT OF EVACUATION PROCESSES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Об'єкт бухгалтерського обліку є складною обліковою, економічною та управлінською категорією. Це обумовлено в більшій мірі тим, що не усі об'єкти управління виступають об'єктами бухгалтерського обліку, власне як і не всі об'єкти економіки знаходяться в структурі системи об'єктів облікового відображення. Крім того, об'єкт бухгалтерського обліку варто по-різному розглядати в різних його проявах (бухгалтерський облік як наука, бухгалтерський облік як практична діяльність, бухгалтерський облік як професійна діяльність) та рівнях вивчення (міжнародна система бухгалтерського обліку, національна система бухгалтерського обліку, система бухгалтерського обліку підприємства). Зазначене актуалізує необхідність постійного переосмислення як власне змісту об'єкту бухгалтерського обліку так і структури системи об'єктів бухгалтерського обліку при науковому пошуку щодо вирішення сучасних проблем даної науки та практики.

Ключові слова: бухгалтерський облік, об'єкт бухгалтерського обліку, проблеми бухгалтерського обліку, економіка, економічне забезпечення, промислове підприємство.

The object of accounting is a complex accounting, economic and management category. This is largely due to the fact that not all objects of management are accounting objects, just as not all objects of the economy are in the structure of the system of accounting display objects. In addition, the object of accounting should be considered differently in its various manifestations (accounting as a science, accounting as a practical activity, accounting as a professional activity) and levels of study (international system of accounting, national system of accounting, system accounting of the enterprise). The above actualizes the need for constant rethinking of both the actual content of the accounting object and the structure of the system of accounting objects during the scientific search for solving modern problems of this science and practice. The issue of the structure of the system of accounting objects at the theoretical level of scientific knowledge in the field of management and administration is especially acute in relation to the processes of economic activity and the management system, which are conditioned by unpredictable factors of the external environment. Such factors include the military aggression of the Russian Federation. Thus, hostilities and the occupation of state territories, which began in 2014. This is manifested both in the economic, social and environmental consequences and in the need to introduce new business processes and management systems. accordingly, the issue of evacuation of industrial enterprises from the territories of hostilities and temporarily occupied territories is quite important in today's conditions. The system of accounting objects is complex and dynamic, which depends on a set of factors of the internal and external environment. A special process is the evacuation of industrial enterprises at the threat of occupation of state territories, and this process cannot be meaningfully and formally identified with only one object or group of accounting objects.

Keywords: accounting, object of accounting, problems of accounting, economy, economic support, industrial enterprise.

Постановка проблеми. Тривалий час питання структури системи об'єктів бухгалтерського обліку на теоретичному рівні наукового пізнання в сфері управління та адміністрування особливо гостро стоїть щодо процесів господарської діяльності та системи управління, які обумовлені непередбачуваними факторами зовнішнього середовища. Система об'єктів бухгалтерського обліку є складною та

динамічною, що залежить від сукупності факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. При чому ряд факторів мають об'єктивний характер, що обумовлено економічними, соціальними, природними та виробничими особливостями, саме тому детальне дослідження структури об'єктів управління процесами евакуації промислових підприємств є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Варто наголосити, що питання системи об'єктів бухгалтерського обліку розвивалося на сторінках праць вітчизняних представників облікової науки, зокрема: О.В. Олійник, В.В. Євдокимова, О.М. Дзюбенка, Ю.Ю. Мороз, С.В. Свірко, М.І. Бондара, С.Ф. Легенчука, О.М. Петрука, В.В. Ксендзук, К.В. Романчук, С.О. Левицької, О.О. Осадчої, Л.В. Чижевської, І.В. Жиглей, І.В. Замули, Т.В. Барановської, В.В. Савіцького, А.П. Дикого, О.С. Дикої, Т.М. Тростенюк, І.В. Супрунної та інших. Вченими розроблено сукупність положень теоретичного, методологічного та організаційного характеру розвитку системи об'єктів бухгалтерського обліку, проте назрілі зовнішньо-політичні загрози обумовлюють трансформацію системи господарської діяльності промислових підприємств.

Основним завданням дослідження є: огляд та уточнення структури об'єктів управління процесами евакуації промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу. Питання бухгалтерського обліку та економічного аналізу наслідків надзвичайних ситуацій, бойових дій та окупації державних територій вперше серед українських вчених-економістів підняв в своїй докторській дисертації Д.О. Грицишен [7]. Вчений присвятив своє дослідження проблем ідентифікації, документування та обліковому відображенню економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій на промислових підприємствах. Питання розвитку організації та методики бухгалтерського обліку та економічного аналізу розкриті в кандидатській дисертації К.Ю. Поляк [14]. В свою чергу в комплексі питання бухгалтерського обліку наслідків бойових дій та окупації державних територій були викладені в дисертаційному дослідженні О.С. Горая [3]. Так, автор вперше в комплексі підійшов до вирішення зазначених проблем, розробивши: систему первинного документування наслідків бойових дій та окупації державних територій; процедуру бухгалтерської оцінки наслідків бойових дій та окупації державних територій, щодо яких неможливо застосування механізму зменшення корисності, яка складається із послідовних етапів:

– методику облікового відображення дебіторської та кредиторської заборгованостей, які виникли в результаті попередньої взаємодії із підприємствами, що знаходяться та/або знаходилися на території бойових дій та окупованих державних територіях; методичні положення бухгалтерського обліку оборотних та оборотних активів, грошових коштів та їх еквівалентів, які були пошкоджені або втрачені в результаті бойових дій та окупації державних територій; організаційні положення процесу відновлення бухгалтерських первинних документів. Зазначенні дослідники є єдиними представниками вітчизняної облікової науки, які в комплексі підійшли до вирішення назрілих теоретико-методологічних проблем бухгалтерського обліку та економічного аналізу, що обумовлені такими факторами зовнішнього середовища як окупація державних територій та бойові дії.

Система об'єктів бухгалтерського обліку є складною та динамічною, що залежить від сукупності факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. При чому ряд факторів мають об'єктивний характер, що

обумовлено економічними, соціальними, природними та виробничими особливостями. Інші ж обумовлені суб'єктивними факторами внутрішнього (формування положень облікової політики з позиції задоволення інтересів відповідних стейкхолдерів) та зовнішнього (національне та міжнародне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що може визначатися політичними факторами) середовища. В цілому спираючись та національну систему бухгалтерського обліку, вважаємо за необхідне виділити наступні фактори впливу та структуру системи об'єктів бухгалтерського обліку:

– система державного регулювання бухгалтерського обліку в країні. Питання регулювання бухгалтерського обліку є складною проблемою як з позиції формування теоретичного підґрунтя розвитку законодавчої бази так і з позиції практичної реалізації нормативних положень. Легенчук С.Ф. визначив потребу в регулюванні бухгалтерського обліку, зазначаючи: «необхідність в регулюванні облікової системи виникла внаслідок існуючої недосконалості фінансових ринків та неповноти інформації про діяльність підприємств, що надається учасникам таких ринків для прийняття рішень. Бухгалтерський облік є засобом, що дозволяє усунути різноманітні негативні явища, які супроводжують функціонування фінансових ринків (неповнота інформації, інформаційний шум, інформаційна асиметрія). З метою підвищення ефективності функціонування бухгалтерського обліку, як окремого соціально-економічного інституту, що вирішує недосконалості ринку, з'являється необхідність в його регулюванні на основі застосування різних видів і типів моделей» [11]. Тимощенко Ю.М. вказує, що «Сучасна національна система бухгалтерського обліку динамічно розвивається й на сьогоднішній день складається з підсистем, які можна згрупувати за ознакою регуляторного органу, що встановлює порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. На сьогоднішній день суб'єктами нормативного регулювання обліку є кабінет Міністрів, Міністерство фінансів, Державний комітет статистики, Державна податкова служба, Національний банк та інші державні органи» [16]. Відповідно система державного регулювання має враховувати потреби учасників ринків та власне самих ринків для формування інформаційного простору прийняття управлінських рішень на різних рівнях соціально-економічних відносин. В залежності від інформаційного запиту визначається структура системи об'єктів бухгалтерського обліку та їх місця в фінансовій звітності та порядок визнання об'єктів для цілей облікового відображення. Зазначене міститься в систем нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку;

– процеси політичної інтернаціоналізації держав як фактор впливу на зміну національної системи бухгалтерського обліку. Важливою рисою сучасного бухгалтерського обліку є його інтернаціоналізація. На думку Белової І. «рушійною силою розвитку бухгалтерського обліку є, інформаційні потреби економічних суб'єктів, необхідність в отриманні максимально докладної і точної інформації, що веде до постійного вдосконалення методик обліку, способів подання ін-

формації, більш представницькому опису окремих областей економічної діяльності. Це відбувається в силу того, що національні системи бухгалтерського обліку пред'являють все більші вимоги не тільки зовнішні, але і внутрішні користувачі. Таким чином, розвиваючись, бухгалтерський облік втрачає замкнутість, виходить за національні кордони, відбувається «інтернаціоналізація обліку». Іншими словами, відокремлене існування національних систем бухгалтерського обліку стає неможливим, оскільки воно є одним з основних перешкод до об'єднання економік» [1]. «В сучасних умовах бухгалтерський облік як система знань та практична сфера діяльності зазнає значних змін. Після епохи багатівікового панування національних бухгалтерських шкіл, їх розвитку та збагачення за рахунок взаємопроникнення прогресивних ідей наступила ера формування єдиного бухгалтерського інформаційного простору. В її основі лежить перехід від національних правил ведення обліку до обліку за міжнародно визнаними обліковими принципами, що складають методологічну базу Міжнародних стандартів фінансової звітності» [13]. Відповідно виникає потреба в розширенні системи бухгалтерського обліку в контексті міжнародних вимог. Це в свою чергу призводить до трансформації змісту системи об'єктів бухгалтерського обліку та змін в її структурі;

– політична система держави. В залежності від форми правління в державі визначаються й властивості системи бухгалтерського обліку та його об'єктів. Так, демократична форма правління в державі призводить до неможливості зміни «правил гри» через суб'єктивні фактори. В свою чергу, як свідчать історичні дані, тоталітарні та диктаторські режими призводять до впливу на систему бухгалтерського обліку з метою суб'єктивного управління економічними процесами, які відбуваються в державі (може відбуватися як через зміну нормативно-правового регулювання так і через директивні методи). Зазначене залишає відповідний слід на суб'єктах бухгалтерського обліку в контексті їх визначення та оцінки;

– природно-кліматичні умови країни впливають як на систему регулювання бухгалтерського обліку так і власне на його властивості та склад об'єктів. Так, природно-кліматичні умови визначають специфіку економічних процесів, які властиві тій чи іншій країні і в контексті до цього визначають й інформаційні запити внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів. Природно-кліматичні умови визначають особливості використання природних та матеріальних ресурсів в цілому, а також можуть передбачати появу специфічних об'єктів бухгалтерського обліку, Зокрема, в країнах із високим рівнем сейсмічної активності склад витрат підприємства може передбачати відповідні їх складові, які пов'язані із забезпеченням відповідного рівня безпеки, Прикладом можуть слугувати також можливі резерви щодо подолання наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру;

– геополітичні аспекти розвитку держави. Геополітика є досить важливим фактором розвитку економічної системи держави та господарської діяльності окремого підприємства. Так, є ряд країн з високим рівнем воєнної небезпек, зокрема Ізраїль. Постій-

ні загрози ракетних ударів призводить до специфіки робочого графіку роботи та необхідності дотримання правил безпеки під час повітряної тривоги. Це в свою чергу визначає структуру витрат підприємств, а також відповідних резервів та розрахунків за оплату праці;

– релігійно-культурні особливості. Релігія та культура того чи іншого народу визначає специфіку розвитку соціально-економічних відносин. Вперше питання впливу релігії на систему бухгалтерського обліку розглянув вітчизняний вчений Д.О. Грицишен [4; 5; 8; 9] у своїй кандидатській дисертації «Ісламська модель бухгалтерського обліку в умовах глобалізації: напрями адаптації в Україні». Вчений в дисертації доводить наступне: «Обґрунтовано, що НСБО певної країни є результатом формування та розвитку соціально-економічного, суспільно-правового та політичного середовища під впливом різноманітних факторів (релігійного, історичного, соціального, географічного та ін.). Залежність системи обліку від цих факторів, а особливо домінуючого, породила різні підходи до його розвитку та необхідність групування їх у відповідні моделі.

На основі цього встановлено економічні характеристики, які вплинули на розвиток відповідної моделі (відповідність економічній та правовій системам, вплив релігійного чинника, економічний підхід до розвитку бухгалтерського обліку, філософська основа економічних відносин, методологія дослідження, облікова теорія, покладена в основу моделі), а також визначено їх місце в сучасній науці. На основі аналізу особливостей ісламської економічної доктрини як основи розвитку НСБО в країнах зазначеного регіону встановлено та обґрунтовано основні фактори, що сприяли її розвитку та становленню ісламської моделі бухгалтерського обліку (звільнення від колоніального гніту; прихильність більшої частини мусульманського населення до впровадження в економіку принципів ісламу; неспроможність економічних систем західного типу забезпечити ефективність економічного розвитку держав; сучасний стан економічної дисципліни, що очолюється країнами заходу, утворює дихотомію між ісламською вірою та діями, до яких спрямовують Західні економічні концепції; зростання ефективності впровадження на глобальному рівні ісламських фінансових інструментів)» [6];

– галузеві особливості діяльності промислових підприємств. «Належність до тієї чи іншої галузі є класифікаційною ознакою суб'єкта господарювання, що відображається в його ідентифікаційному коді, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання. Належність суб'єкта господарювання до певної галузі визначається основним видом його діяльності. Складна та розгалужена галузева структура економіки висуває відповідні вимоги до інформаційного забезпечення функціонування окремих галузей. Не викликає сумнівів той факт, що характер і склад такої інформації не можуть бути спільними для всіх галузей економіки. А отже і уніфікована, стандартна для всіх галузей система бухгалтерського обліку – явище в певній мірі нереальне в плані можливості стовідсоткового задоволення потреб її користувачів» [10]. Беззаперечним є факт, що на систему бухгалтерського обліку

впливають галузеві особливості, які обумовлюють властивості та специфіку організації виробництва та промислових підприємств. Крім того, галузеві особливості мають неабиякий вплив на процес формування облікової політики та Робочого плану рахунків.

Отже, зазначенні фактори визначають специфіку, властивості, зміст та структуру системи об'єктів бухгалтерського обліку господарської діяльності промислового підприємства в цілому. В свою чергу воєнно-політичний фактор обумовив появу такого процесу управлінської діяльності як евакуація підприємства, який є комплексним об'єктом управління та складається із сукупності об'єктів бухгалтерського обліку.

На процес евакуації з позиції облікового відображення також впливають вище зазначенні фактори, що визначають властивості системи об'єктів бухгалтерського обліку. Досліджуючи склад об'єктів бухгалтерського обліку процесу евакуації промислових підприємств, є необхідність вказати на сучасний їх склад, який визначений Планом рахунків бухгалтерського обліку та фінансовою звітністю:

– необоротні активи. На практиці та в теорії, що змісту необоротних активів відсутні дискусії. В загальному варто погодитися із вітчизняними практиками бухгалтерами: «Необоротні активи – це активи очікувана тривалість використання яких перевищує 1 рік. Або один операційний цикл, якщо він довший за рік. Виходить, що єдиним критерієм у розділенні активів на оборотні і необоротні є час. Ні вартість, ні їх форма (фізична чи нематеріальна), ні їх вид значення не мають. При чому така тривалість використання є саме очікуваною, а не фактичною» [12].

До необоротних активів, відповідного до Плану рахунків бухгалтерського обліку та Положень (стандартів) бухгалтерського обліку відносяться: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи; нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції; капітальні інвестиції; довгострокові біологічні активи; відстроченні податкові активи; довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи; гудвіл. Зазначенні об'єкти бухгалтерського обліку. Зазначенні об'єкти бухгалтерського обліку є особливим об'єктом процесу евакуації промислових підприємств, адже саме вони є засобами праці та забезпечують господарську діяльність підприємства, зокрема усі господарські процеси (придбання, виробництво та реалізація). Саме від можливості їх евакуації залежить подальше функціонування промислового підприємства. Адже, промислові підприємства є найбільш фондомісткими;

– оборотні активи. «Оборотні активи є одним зі складників ресурсного потенціалу підприємства, формування, стан, структура та використання яких безпосередньо впливають на ефективність його функціонування. Для безперервної роботи підприємства, досягнення ефективного розвитку, підтримання стійкого фінансового стану та збереження високої ділової репутації на підприємстві слід ефективно формувати склад та структуру оборотних активів. Саме відповідальність і самостійність підприємства у виробленні та ухваленні політики формування та прийняття управлінських рішень щодо формування складу та структури оборотних активів

є важливим для забезпечення ефективності розрахунків із дебіторами та кредиторами.

Вміле й ефективне управління цією частиною активів є невід'ємною умовою підтримки необхідного рівня ліквідності і платоспроможності підприємства. Актуальність дослідження полягає у необхідності вивчення проблеми ефективного використання оборотних коштів підприємства задля покращення його функціонування, а також формування раціональної структури оборотних активів, їх оптимальної величини, розроблення варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання, що у майбутньому приведе до фінансової стійкості підприємства» [15].

В результаті воєнних дій, які відбуваються на сході, питання облікового відображення втрачених оборотних активів є досить важливим, адже визначає сукупність аналітичних показників, що є важливими для прийняття управлінських рішень внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами. Крім того, оборотні активи можуть мати різну форму, що вимагає різних підходів до організації їх евакуації в більш безпечні території України.

Відповідно до плану рахунків до оборотних активів відносяться:

- виробничі запаси; поточні біологічні активи;
- малоцінні та швидкозношувані предмети;
- виробництво;
- брак у виробництві;
- напівфабрикати;
- готова продукція;
- продукція сільськогосподарського виробництва;
- товари;
- готівка;
- рахунки в банках;
- інші кошти;
- короткострокові векселі одержані;
- поточні фінансові інвестиції.

Зазначенні об'єкти пов'язанні із певним видом діяльності, що є важливим з позиції їх подальшого облікового відображення після евакуації. В свою чергу, О.С. Горай вказує, що «специфікою наслідків бойових дій та окупації державних територій як об'єкту управління є неможливість їх ідентифікації за окремим об'єктом бухгалтерського обліку як того, що складає основну господарську діяльність (операційна, фінансова, інвестиційна діяльність та господарські процеси), так і того, що забезпечує господарську діяльність (оборотні та необоротні активи, грошові кошти та їх еквіваленти, зобов'язання)» [3].

Це дає можливість сформулювати інформаційну модель системи об'єктів бухгалтерського обліку процесу евакуації промислових підприємств

Відповідно до зазначеної моделі система об'єктів бухгалтерського обліку процесу евакуації промислового підприємства в результаті дій, які відбуваються на сході має наступну структуру:

1. Об'єкти бухгалтерського обліку господарської діяльності промислового підприємства. Зокрема, до даних об'єктів відносимо активи промислового підприємства, які використовувалися при звичайних умовах (необоротні матеріальні активи, необоротні нематеріальні активи, виробничі запаси, виробництво, грошові кошти та їх еквіваленти).

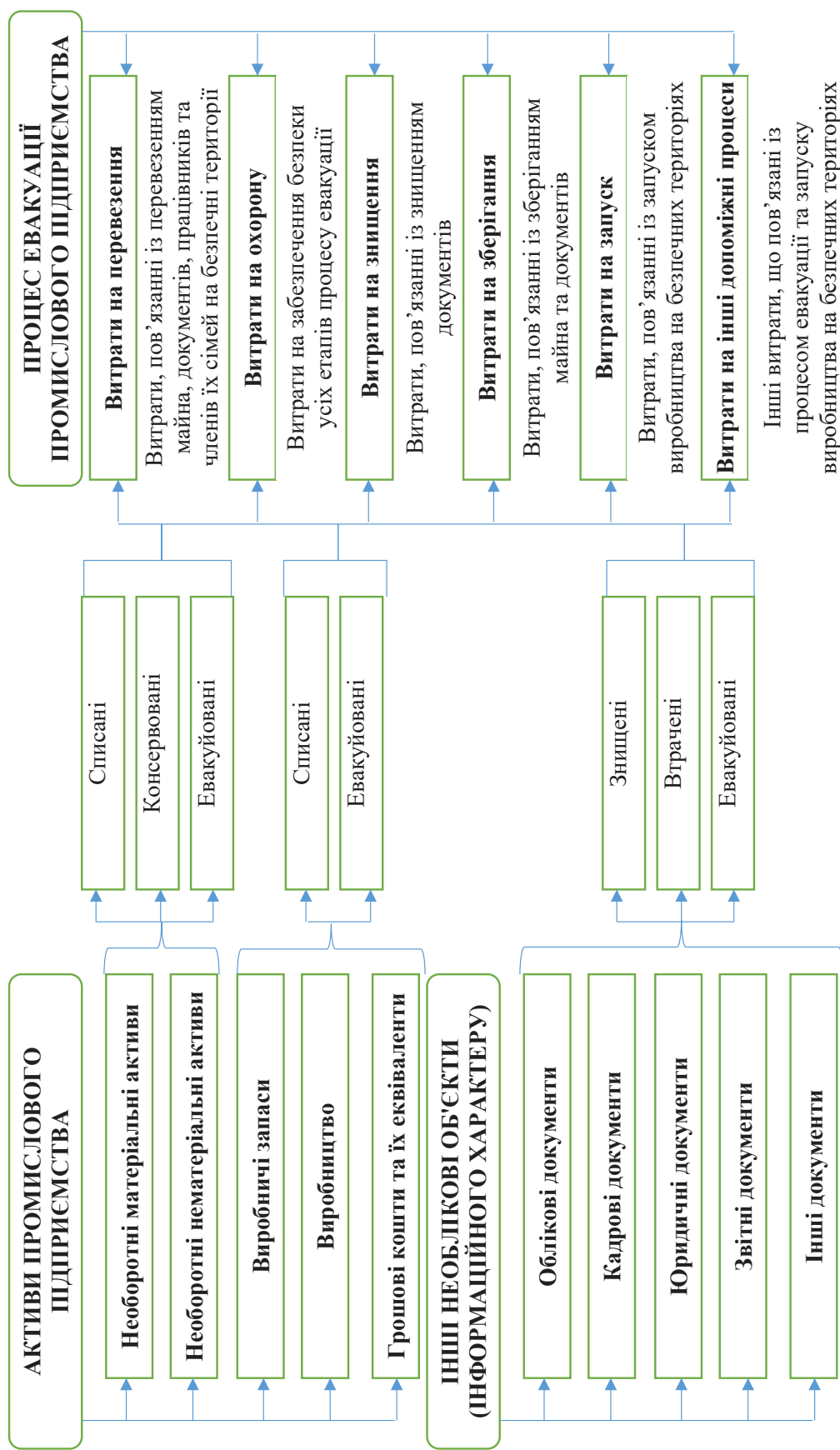

Рис. 1. Інформаційна модель системи об'єктів бухгалтерського обліку процесу евакуації промислового підприємства

2. Наслідки бойових дій та тимчасової окупації державних територій для промислового підприємства. Такими наслідками можуть бути втрата майна підприємства, припинення виробничих чи інших господарських процесів.

Факторами, що визначають наслідки бойових дій та окупації державних територій є специфіка діяльності промислового підприємства; галузеві особливості; географічне розташування виробничих та невиробничих структурних підрозділів; географія реалізації продукції; географія постачання сировини та інші. В результаті визначаються наслідки бойових дій та окупації державних територій для підприємства, якими можуть виступати як:

- втрата та/або пошкодження активів підприємства. Необоротні активи підприємства, які знаходяться на окупованих територіях або територіях бойових дій мають бути: по-перше, списанні за умови, що підприємство володіє достовірною інформацією про їх знищення (державні інформаційні джерела, зокрема дані Збройних сил України); по-друге, консервовані, якщо відсутня інформація про стан необоротних активів; по-третє, евакуйовані, за умови, що така можливість була; Щодо оборотних активів то вони мають бути списанні або ж евакуйовані, якщо така можливість була у підприємства;

- припинення виробництва та окупованих територіях та прифронтових територіях. Припинення виробництва тягне за собою сукупність наслідків, зокрема: по-перше, невиконання контрактів щодо постачання готової продукції; по-друге, оплата праці працівників в результаті простою; по-третє, інші наслідки, що призводять до додаткових витрат;

- припинення співпраці з суб'єктами господарювання, які знаходяться на окупованих територіях, або ж які почали співпрацю із окупантами. Протягом звичайної діяльності промислового підприємства виникає сукупність зобов'язань, які кредиторської та і дебіторської заборгованості.

3. Інші необлікові об'єкти (інформаційні ресурси). Зазначенні об'єкти евакуації не відображаються в системі бухгалтерського обліку, адже представляють документальне забезпечення процесу управління господарською діяльністю промислового підприємства:

- облікові документи (архіви первинних документів в паперовій та електронній формах);

- кадрові документи (трудові книжки, особові справи та інші кадрові документи);

- юридичні документи (контракти); звітні документи (фінансова звітність, статистична звітність, соціальна звітність, екологічна звітність, звітність сталого розвитку; управлінська звітність; інші види внутрішньої та зовнішньої звітності);

- інші документи підприємства.

За умови необхідності евакуації промислового підприємства зазначенні документи можуть бути: по-перше, знищенні, за умови неможливості їх евакуувати або ж відсутності такої потреби; по-друге, втрачені, якщо евакуувати їх не було можливості; по-третє евакуйовані.

4. Витрати пов'язанні із процесом евакуації активів та необлікових об'єктів промислового підприємства. Зазначенні витрати залежать від

видів об'єктів, які евакууються та мети подальшого функціонування промислового підприємства. В цілому процес евакуації можна охарактеризувати за наступними складовими:

- витрати на перевезення – витрати пов'язанні із перевезенням майна, документів, працівників та членів їх сімей в безпечні території. Витрати на перевезення будуть займати найбільшу частку витрат, пов'язаних із евакуацією підприємства. Дані витрати покладаються на підприємства або ж можуть частково фінансуватися за рахунок держави, міжнародних фондів, благодійних або іноземних держав. Процес перевезення може відбуватися власними силами підприємства, за умови наявності відповідного автопарку, або ж із використанням послуг відповідних підприємств;

- витрати на охорону – витрати на забезпеченні безпеки усіх етапів процесу евакуації. Забезпечення безпеки процесу евакуації є досить важливим елементом забезпечення його ефективності. Складність забезпечення охорони полягає в тому, що необхідно забезпечити охорону як на усіх етапах процесу евакуації так і охорону різного характеру, зокрема: охорона майна підприємства; охорона працівників підприємства; охорона документів та інформаційних ресурсів підприємства. В залежності від специфіки діяльності підприємства, буде залежати форма організації безпеки процесу евакуації, а саме: власними силами чи з використанням послуг сторонніх організацій;

- витрати на знищення – витрати пов'язанні із знищенням документів. Даний процес є досить важливим х позиції подальшої безпеки діяльності і підприємства на безпечних територіях, а також особистою безпекою керівництва та працівників промислового підприємства. Так, за умови неможливості організації евакуації документів підприємства вони мають бути знищенні, якщо це можливо та безпечно;

- витрати на зберігання – витрати пов'язанні із зберіганням майна та документів на безпечних територіях. Одним із заключних процесів евакуації підприємства є забезпечення зберігання майна та документів підприємства на безпечних територіях, що може відбуватися різними шляхами. Даний етап відбувається до запуску діяльності підприємства;

- витрати на запуск – витрати пов'язанні із запуском виробництва на безпечних територіях. За умови прийняття рішення про запуск діяльності підприємства на безпечних територіях відбувається процес державної реєстрації діяльності підприємства на відповідній території та усі технологічні підготовчі процедури;

- витрати на інші допоміжні процеси – інші витрати, що пов'язанні із процесом евакуації та запуску виробництва на безпечних територіях.

В цілому усі витрати пов'язанні із евакуацією підприємства пропонуємо групувати як за відповідними етапами так і за елементами витрат: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, витрати на соціальні заходи, амортизація та інші витрати.

Висновки. Таким чином, процес евакуації промислового підприємства є технологічно, інформаційно та юридично складним процесом, що вимагає залучення сукупності суб'єктів та ресурсів. Складність

зазначеного процесу передбачає сукупність проблем в його обліковому відображенні та ідентифікації відповідних об'єктів. Розроблена інформаційна модель системи об'єкти бухгалтерського обліку процесу евакуації промислового підприємства, передбачає ідентифікацію сукупності об'єктів та обґрунтування порядку відображення витрат, що з нею пов'язані.

Бібліографічний список:

1. Белова Ірина. Гармонізація і стандартизація як об'єктивна необхідність кумулятивізму інституту бухгалтерського обліку. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36314/1/%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>
2. Горай О.С. Бухгалтерський облік наслідків бойових дій та окупації державних територій : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7361/Horai.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Горай О.С. Ідентифікація наслідків бойових дій та окупації державних територій. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/121985/117569>
4. Грицишен Д.О. Бухгалтерський облік в контексті реформування ісламського суспільства: стан і перспективи. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. Житомир : ЖДТУ, 2006. Вип. 3 (37). С. 31–36.
5. Грицишен Д.О. Ісламська модель бухгалтерського обліку в умовах глобалізації: напрями адаптації в Україні : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. URL: <http://library.ztu.edu.ua/e-copies/autoref/Grytsyshen.pdf>
6. Грицишен Д.О. Менталітет та релігія як основа формування особливостей соціально-економічних відносин та національної системи бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. Житомир : ЖДТУ, 2006. Вип. 4 (38). С. 61–65.
7. Грицишен Д.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління економіко-екологічною безпекою : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Житомир, 2016. URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1654/Avtoref_Gritsishen_D.O..pdf?sequence=1
8. Грицишен Д.О. Організація бухгалтерського обліку в ісламських країнах: вплив економічних принципів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Вип. 3 (12). Житомир : ЖДТУ, 2008. С. 147–163.
9. Грицишен Д.О. Особливості формування організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку в країнах зони поширення ісламу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Вип. 2(8). Житомир : ЖДТУ, 2007. С. 44–50.
10. Жук В.М., Бездушна Ю.С., Мельничук Б.В. Галузеві стандарти обліку та фінансової звітності : Колективна монографія. За ред. В.М. Жука. Київ : Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2015. 368 с.
11. Легенчук С.Ф. Багатоваріантність в бухгалтерському обліку: історико-теоретичні аспекти. Житомир : ЖДТУ, 2017. 204 с. ISBN 978-966-683-471-6
12. Необоротні активи. URL: https://www.golovbukh.ua/article/8147-необоротн-активи-pdprimstva#anc_1
13. Пальчук О.В., Савченко В.М., Рузмайкіна І.В. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства : монографія за ред. Г.М. Давидова. Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 248 с.
14. Поляк К.Ю. Бухгалтерський облік та економічний аналіз наслідків надзвичайних ситуацій : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7019/1/Polyak.pdf>
15. Поняття оборотних активів підприємств. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/63.pdf
16. Тимошенко Ю.М. Сучасний стан законодавчого регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств в Україні. Аспекти соціально-економічного розвитку транзитивної економіки : монографія за ред. О.О. Непочатенко. Ч. 2. Умань : Вид-ць «Сочинський», 2011. 278 с.

References:

1. Belova Iryna. Garmonizacija i standartyzacija jak ob'ektyvna neobhidnist kumuljatyvizmu instytutu buhgalter-skogo obliku. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36314/1/%D0%91%D0%B5%D0%B-%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf> (in Ukrainian)
2. Goraj O.S. Buhgalterskyj oblik naslidkiv bojovyh dij ta okupacii derzhavnyh terytorij. avtoref. dys. na zdobuttja naukovoogo stupenja kandydat ekonomichnyh nauk. Available at: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7361/Horai.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (in Ukrainian)
3. Goraj O.S. Identyfikacija naslidkiv bojovyh dij ta okupacii derzhavnyh terytorij. Available at: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/121985/117569> (in Ukrainian)
4. Grycyszen D.O. (2006) Buhgalterskyj oblik v konteksti reformuvannja islamskogo suspilstva: stan i perspektyvy. *Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu. Serija: Ekonomichni nauky*. Zhytomyr: ZhDTU, 3 (37). pp. 31–36 (in Ukrainian)
5. Grycyszen D.O. Islamska model buhgalterskogo obliku v umovah globalizacii: naprjamy adaptacii v Ukraini. avtoref. dys. na zdobuttja naukovoogo stupenja kandydat ekonomichnyh nauk. Available at: <http://library.ztu.edu.ua/e-copies/autoref/Grytsyshen.pdf> (in Ukrainian)
6. Grycyszen D.O. (2006) Mentalitet ta religija jak osnova formuvannja osoblyvostej socialno-ekonomichnyh vidnosyn ta nacionalnoi systemy buhgalterskogo obliku. *Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu. Serija: Ekonomichni nauky*. Zhytomyr: ZhDTU, 4 (38). pp. 61–65 (in Ukrainian)
7. Grycyszen D.O. (2016) Oblikovo-analitychne zabezpechennja upravlinnja ekonomiko-ekologichnoju bezpekoju. avtoref. dys. na zdobuttja naukovoogo stupenja doktora ekonomichnyh nauk. Zhytomyr. Available at: http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1654/Avtoref_Gritsishen_D.O..pdf?sequence=1 (in Ukrainian)
8. Grycyszen D.O. (2008) Organizacija buhgalterskogo obliku v islamskyh krainah: vplyv ekonomichnyh pryncypiv. *Problemy teorii ta metodologii buhgalterskogo obliku, kontrolju i analizu*. Mizhnarodnyj zbirnyk naukovykh prac. Serija: Buhgalterskyj oblik, kontrol i analiz. 3 (12). Zhytomyr: ZhDTU, pp. 147–163 (in Ukrainian)
9. Grycyszen D.O. (2007) Osoblyvosti formuvannja organizacijno-metodychnykh polozhen buhgalterskogo obliku v krainah zony poshyrennja islamu. *Problemy teorii ta metodologii buhgalterskogo obliku, kontrolju i analizu*. Mizhnarodnyj zbirnyk naukovykh prac. Serija: Buhgalterskyj oblik, kontrol i analiz. 2(8). Zhytomyr: ZhDTU, pp. 44–50 (in Ukrainian)
10. Zhuk V.M., Bezдушna Ju.S., Melnychuk B.V. (2015) Galuzevi standarty obliku ta finansovoi zvitnosti: Kolektyvna monografija. Za red. V.M. Zhuka. Kyiv: Nacionalnyj naukovyj centr «Instytut agrarnoi ekonomiky». 368 p. (in Ukrainian)
11. Legenchuk S.F. (2017) Bagatovariantnist v buhgalterskomu obliku: istoryko-teoretychni aspekty. Zhytomyr: ZhDTU, 204 p. ISBN 978-966-683-471-6 (in Ukrainian)

12. Neoborotni aktyvy. Available at: https://www.golovbukh.ua/article/8147-neoborotn-aktivi-pdprimstva#anc_1 (in Ukrainian)
13. Palchuk O.V., Savchenko V.M., Ruzmajkina I.V. (2017) Rozvytok buhgalterskogo obliku v umovah globalizacii ta informatyzacii suspilstva: monografija za red. G.M. Davydova. Kropyvnyckyj: PP «Ekskljuzyv-System». 248 p. (in Ukrainian)
14. Poljak K.Ju. Buhgalterskyj oblik ta ekonomichnyj analiz naslidkiv nadzvyčajnyh situacij. avtoref. dys. na zdobuttja naukovoogo stupenja kandydat ekonomichnyh nauk. Available at: <http://eztur.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7019/1/Polyak.pdf> (in Ukrainian)
15. Ponjattja oborotnyh aktyviv pidpryjemstv. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/31_2019_ukr/63.pdf (in Ukrainian)
16. Tymoshhenko Ju.M. (2011) Suchasnyj stan zakonodavchogo reguljuvannja buhgalterskogo obliku ta finansovoi zvitnosti pidpryjemstv v Ukraini. Aspekty socialno-ekonomichnogo rozvytku tranzytyvnoi ekonomiky: monografija za red. O. O. Nepochatenko. Ch. 2. Uman: Vyd-c "Sochynskyj", 278 p. (in Ukrainian)